

S I N T E Z A

obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 29/2018 cu privire la delimitarea proprietății publice (număr unic 683/ARFC/2023)

Participantul la avizare (expertizare) consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării <small>(scr. Nr.10-2541 din 21.08.2023)</small>	Obiecții și Propuneri (recomandări). Ținând cont că, în corespundere cu prevederile art. 7 al Legii nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice și pct. 7 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 902/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Proprietății Publice, Agenția Proprietății Publice este abilitată cu competențe/funcții de realizare a politicii statului în domeniul delimitării proprietății publice după apartenență și domenii, urmare, nu susținem modificările propuse la pct. 5 și pct. 6 din proiect.	Se acceptă. S-a redactat pct. 5 și 6 din proiect (referitor la art.14 ¹ și art.15), urmare a ședinței de lucru din 25.08.2023 privind examinarea divergențelor acestuia.
<small>(scr. nr.10-2671 din 30.08.2023)</small>	Repetat. Obiecții și Propuneri (recomandări). La punctul 5 și 6 din proiect se propune următoarea redacție: ”5. Se completează cu art. 14 ¹ cu următorul cuprins: „ Articolul 14¹. Competențele organului abilitat cu funcții de elaborare și promovare a politicii de stat în domeniul cadastrului și organizării teritoriului Organul abilitat cu funcții de elaborare și promovare a politicii de stat în domeniul cadastrului și organizării teritoriului: a) elaborează și promovează politica statului în domeniul delimitării terenurilor proprietate publică; b) elaborează și înaintează Guvernului spre aprobare proiecte de acte normative, documente de politici și reglementările aferente punerii în aplicare a prezentei legi. 6. Articolul 15 va avea următorul cuprins: „ Articolul 15. Competențele organului abilitat cu funcții de implementare a politicii de stat în domeniul delimitării bunurilor imobile proprietate publică. Organul abilitat cu funcții de implementare a politicii de stat în domeniul delimitării proprietății publice: a) asigură implementarea politicii statului în domeniul delimitării bunurilor imobile proprietate publică; b) asigură implementarea Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile proprietate publică; c) coordonează și asigură realizarea procesului de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică; d) asigură, prin intermediul întreprinderilor de stat și al celor private care dispun de ingineri cadastrali certificați, executarea lucrărilor de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică a statului și a unităților administrativ-teritoriale, în baza Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, aprobat de Guvern; f) elaborează și înaintează Guvernului spre aprobare proiecte de acte normative privind listele de bunuri imobile proprietate publică a statului, delimitate în funcție de apartenență și pe domenii ca rezultat al delimitării acestora în conformitate cu prezenta lege.	Se acceptă.

<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (scr. nr. 21-4328 din 18.08.2023)</p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări). În temeiul art.54 alin.(1) lit. a) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, potrivit căruia conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, considerăm ca relevantă reformularea pct.10 din Art.I (<i>completarea art.22 din Legea privind delimitarea proprietății publice nr.29/2018 cu alin.2¹</i>). Subsidiar, recomandăm revizuirea Notei informative a proiectului, respectând structura consacrată la art.30 alin.(1) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p>	<p>Art.I din proiectul de lege prevede modificarea doar Legii nr.29/2018, și nu este relevantă repetarea denumirii legii la fiecare punct din proiect. Nota informativă la definitivarea proiectului s-a completat cu p.8 – 11.</p>
<p>(scr. nr. 21-11-4570 din 01.09.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). Comunică lipsa propunerilor și obiecțiilor</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Ministerul Agriculturii și Infrastructurii Alimentare (scr. nr.09-07/2605 din 21.08.2023)</p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări). La art.14¹ textul “<i>Competențele organului abilitat cu funcții de promovare a politicii de stat în domeniul cadastrului și organizării teritoriului</i>” se va substitui cu textul “<i>Competențele organului abilitat cu funcții de promovare și implementare a politicii de stat în domeniul cadastrului și organizării teritoriului</i>”, în conformitate cu prevederile pct. 5 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Relații Funciare și Cadastru, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.383/2010.</p>	<p>Se acceptă S-a redactat pct. 5 din proiect (referitor la art.14¹).</p>
<p>(scr. nr.09-07/2684 din 01.09.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). Comunică lipsa propunerilor și obiecțiilor</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Ministerul Mediului (scr. nr.11-07/1838 din 21.08.2023)</p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări). La art. 9 alin. (2) lit.d) după textul “care sunt de interes public național” se va completa cu textul “<i>în conformitate cu Legea nr.1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat</i>”, apoi va urma modificarea propusă din proiect.</p>	<p>Se acceptă S-a redactat pct. 5 din proiect (referitor la art.9 alin. (2) lit. d)).</p>
<p>(scr. nr.11-07/1931 din 29.08.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). Comunică lipsa de obiecții și propuneri</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Ministerul Energiei (scr. nr.10-1178 din 21.08.2023)</p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări). La pct.9 din proiect autorul propune o nouă redacție a (alin.9¹) art.21 din Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, care stabilește modalitatea de întocmire a documentației necesare pentru înregistrare, dar și actele de apariție a dreptului de proprietate. Articolul menționat reglementează activitatea întreprinsă în vederea delimitării terenurilor, specificând că modul de delimitare este stabilit de Guvern, iar divergențele apărute în procesul delimitării se soluționează pe cale amiabilă. Redacția propusă conține termeni de specialitate ale documentației tehnice care urmează a fi întocmită. Amintim că Agenția Relații Funciare și Cadastru a aprobat prin ordinul nr.70 din 4 august 2017 Instrucțiunea cu privire la modul de executare a lucrării cadastrale la nivel de teren, care stabilește conținutul și modul de executare a lucrării cadastrale la nivel de teren în vederea înregistrării primare/actualizării hotarelor terenurilor, cât și executării altor tipuri de lucrări. Aceasta este obligatorie pentru persoanele care execută lucrări cadastrale și pentru persoanele care au atribuții de avizare, recepție și înregistrare în registrul bunurilor imobile. Ținem să subliniem că în conformitate cu art.54 alin. (1) lit.a) și b) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație, într-o frază este exprimată o singură idee. Astfel, considerăm oportun autorii proiectului să reformuleze alineatul și să completeze actele subordonate legii pentru a oferi o claritate mai mare executorilor lucrărilor cadastrale.</p>	<p>Se acceptă. S-a redactat pct. 9 din proiect (referitor la art. 21 alin (9¹)).</p>

	<p>Tot aici este necesar de revizuit a doua propoziție a alin. (9²), or alin. (11) din art.21 conține deja formularea despre modalitatea de soluționare a divergențelor apărute în procesul delimitării.</p> <p>În susținerea raționamentului de expunere clară a normei, considerăm necesar a propune autorului reformularea pct.10 din proiect pentru o înțelegere mai bună a normei juridice.</p> <p>Concluzionând cele expuse, relevăm că proiectul Hotărârii de Guvern necesită a fi revăzut prin prisma obiecțiilor invocate.</p>	<p>Se acceptă. S-a redactat pct. 9 din proiect (referitor la art. 21 alin. (9²)).</p> <p>Se acceptă. S-a redactat pct. 10 din proiect.</p>
<p>(scr. nr.10-1247 din 29.08.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). Comunicăm lipsa obiecțiilor și/sau propunerilor</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Agencia Servicii Publice (scr. nr.01/1358 din 23.08.2023)</p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări).</p> <p>1. La punctul 2 al proiectului, la completarea articolul 9 alineatul (2) lit. d) propunem de a substitui cuvintele „entități statale” cu cuvintele „persoanele juridice de drept public”, deoarece noțiunea de entități statale nu este prevăzută de legislația în vigoare.</p> <p>2. Potrivit Codului civil (art. 459, 460) bun imobil este terenul. Clădirile nu sunt bunurile imobile ci părți componente ale bunului imobil (a terenului). Respectiv, întru evitarea confuziilor și utilizarea corectă a terminologiei propunem la articolele 14¹ și 15 ale proiectului:</p> <p>a) pe întregul text de a substitui cuvântul „terenurilor” cu cuvintele „bunurilor imobile”;</p> <p>b) de a exclude de la art.14¹ lit. b) și art. 15 lit. d) cuvintele „inclusiv a terenurilor proprietate publică”</p> <p>3. La articolul 21 alin. (9¹) lit. f) este necesar de a exclude textul „Temei pentru înregistrare servind decizia autorității deliberative a administrației publice locale/hotărârea Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia”. Altfel, s-ar putea concluziona în mod eronat că până la întocmirea titlurilor de proprietate, terenurile urmează să fi înregistrate în registrul bunurilor imobile după unitatea administrativ-teritorială.</p> <p>4. La articolul 22 alin. (2¹) al proiectului:</p> <p>a) cuvintele „sunt înregistrate” de a substitui cu cuvintele „este înregistrat”, deoarece se referă la cuvântul dreptul;</p> <p>b) pentru un spor de precizie, după cuvintele „a unității teritoriale autonome Găgăuzia” este necesar de a completa cu cuvintele „care confirmă apartenența”.</p>	<p>1. Se acceptă. S-a redactat pct. 5 din proiect (referitor la art.9 alin. (2) lit. d)).</p> <p>2. Se acceptă. S-a redactat pct. 5 și 6 din proiect (referitor la art.14¹ și art.15)</p> <p>3. Se acceptă. S-a redactat pct. 9 din proiect (referitor la art. 21 alin (9¹)).</p> <p>4. Se acceptă. S-a redactat pct. 10 din proiect (referitor la art. 22 alin (2¹)).</p>
<p>(scr. nr. 01/1418 din 04.09.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). Comunică lipsa propunerilor și obiecțiilor</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Ministerul Culturii (scr. Nr. din -08.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări).</p>	<p>În condițiile pct. 192 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, proiectul se consideră avizat.</p>
<p>(scr. Nr. 08/5-09/2317 din 01.09.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). Comunicăm lipsa obiecțiilor și/sau propunerilor.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Agencia Proprietății Publice (scr. nr. 03-03-5488 din 18.08.2023)</p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări).</p> <p>La pct. 5 și pct. 6. Nu se acceptă, or în corespundere cu prevederile art, 7 al Legii nr. 121/2007 privind administrarea și deținatizarea proprietății publice și pct. 8 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 902/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Proprietății Publice, Agenția este abilitată cu competențe/funcții de realizare a politicii statului în domeniul delimitării proprietății publice prin organizarea activității legate de delimitarea bunurilor proprietate publică după apartenență și domenii și asigură procesul de delimitare a proprietății publice de stat din administrarea/ gestiunea sa, inclusiv inventarierea acestora.</p>	<p>Urmare ședinței din 25.08. 2023 s-au redactat pct. 5 și 6.</p>

În acest aspect, ținem să menționăm că cele invocate în Nota informativă „Prin Legea nr. 173/2018 pentru modificarea unor acte legislative, au fost modificate actele normative din domeniile de responsabilitate ale ARFC, prin care funcțiile de elaborare a politicilor ale Agenției Relații Funciare și Cadastru au fost delegate unor autorități ale administrației publice centrale, fapt ce a dus la aplicarea eronată procesului de delimitare a proprietății publice din cauza lipsei experienței necesare în domeniul respectiv”, este incorect și opinie subiectivă a autorității, or până la momentul actual Agenția Proprietății Publice a asigurat inventarierea/delimitarea/înregistrarea bunurilor imobile proprietate publică de stat din folosință/gestiunea întreprinderilor de stat din domeniul irigațiilor, a asigurat delimitarea terenurilor agricole proprietate publică a statului, a finalizat procedura de delimitare a proprietății publice de stat și a UAT de nivelul II amplasate în limitele administrative ale r-ului Rezina și Sîngerei, a asigurat finalizarea procedurii de inventariere a proprietății statului Republica Moldova pe teritoriul Regiunii de Dezvoltare Nord/Centru și Sud în contextul Programului de Stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 80/2019.

Subsecvent, ținem să accentuăm faptul că Agenția Proprietății Publice ca autoritate publică centrală responsabilă de Componenta A: Înregistrarea primară a bunurilor imobile care are drept scop sprijinirea înregistrării primare a bunurilor imobile proprietate publică și privată, nu are restanțe.

Subsidiar, menționăm că în Nota informativă nu este menționată „calitatea înaltă” a Legii privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor nr. 91/2007, care a fost în vigoare până la adoptarea Legii nr. 29/2018, în speță câte terenuri proprietate de stat în realitate au fost delimitate (eliberate titluri de autentificare a dreptului deținătorului de teren) conform prevederilor Legii nr. 91/2007 și pentru câte din aceste terenuri a fost înregistrat dreptul de proprietate al statului, proces de care a fost responsabil Agenția Relații Funciare și Cadastru.

Mai mult ca atât pe parcursul anilor 2020-2023, APP a promovat proiecte de hotărâre de Guvern cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 63/2019 și Legii nr. 29/2018 privind delimitare proprietății publice, astfel realizând atribuțiile de bază a Agenției în procesul de delimitare.

La pct. 7. Referitor la completarea art. 17 alin. (2) propunem după cuvântul „anterior” de a adăugat cuvintele „în procesul delimitării”.

La pct. 9. Nu se acceptă modificarea alin. (9¹) din art. 21 în redacția propusă, or în cazul acceptării acestuia, implică riscul ca delimitarea după apartenență și domeniu conform Programului de Stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 80/2019, să nu fie realizat conform scopului propus. Suplimentar, atenționăm că acceptarea acestei redacții va genera riscuri de suportare a cheltuielilor pentru executarea lucrărilor la nivel de teren de către autoritățile publice locale, ce poate provoca nemulțumirea acestora, iar problema privind stabilirea apartenenței proprietății publice nu va fi soluționată. Totodată, ținând cont că prevederile alin. (9¹) din art. 21 în redacția existentă nu sunt clare, propunem excluderea acestuia. În situația în care prevederile alin. (9¹) din art. 21 în redacția propusă nu este acceptată, completarea art. 21 cu alin. (9²) este inutilă.

La pct. 10. Ținând cont de faptul că în procesul delimitărilor efectuate anterior, până la intrarea în vigoare a Legii nr. 29/2018 au existat multe cazuri în care nu a fost respectat principiul de bază a procesului de delimitare – „coordonarea reciprocă a listei obiectelor proprietate de stat și a listei obiectelor proprietate publică locală, precum și a materialelor de delimitare” propunem expunerea art. 22 alin. (2¹) în următoarea redacție:

„(2¹) Dreptul de proprietate al statului sau al unităților administrativ-teritoriale asupra terenurilor care au fost supuse anterior procesului de delimitare în conformitate cu prevederile Legii nr. 91/2007

S-a ajustat nota informativă

Se acceptă.

Urmare ședinței la Secretarul general al Guvernului, dl A. Mija, marți, 12 septembrie, cu referire la unele propuneri de modificare a Legii nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice, propunerile ARFC au fost acceptate.

Se acceptă. S-a redactat art.22 alin.2¹).

	<p><i>privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor și pentru aceste terenuri au fost eliberate titluri de autentificare a dreptului deținătorului de teren în baza materialelor de delimitare coordonate cu autoritățile administrației publice locale de ambele niveluri/ale unității teritoriale autonome Găgăuzia, pe al căror teritoriu administrativ sunt amplasate terenurile proprietate de stat, sau coordonate cu autoritățile administrației publice locale de celălalt nivel și cu autoritățile de specialitate ale administrației publice centrale, se înregistrează la cererea autorităților/entităților în administrarea cărora se află terenurile respective în temeiul:</i></p> <p><i>a) hotărârii de Guvern, prin care au fost aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică a statului, adoptate după abrogarea Legii nr. 91/2007;</i></p> <p><i>b) deciziei autorității deliberative a administrației publice locale, prin care au fost aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, adoptate după abrogarea Legii nr. 91/2007.”</i></p> <p>Concomitent, întru eliminarea impedimentelor în procesul aplicării prevederilor pct. 9 din <i>Regulamentul cu privire la valorificarea terenurilor proprietate publică a statului</i>, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 91/2019 propunem completarea proiectului cu un punct nou cu următorul cuprins: „La art. 5 alin. (5) după cuvântul „administrare” se exclude sintagma „gestiune”.</p>	<p>Nu ține de obiectul reglementării.</p>
<p>(scr. nr. 03-03-5768 din 30.08.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). La pct. 7. Referitor la modificarea art. 17 alin. (1) Agenția informează că nu susține reglementările propuse, or există riscul de prejudiciere a intereselor statului prin pierderea bunurilor imobile proprietate publică a statului. Procedura de delimitare după apartenență și domeniu este reglementată prin Legea nr. 29/2018 anume pentru stabilirea regimului juridic a proprietății publice prin coordonarea reciprocă a materialelor cadastrale de delimitare.</p> <p>La pct. 9. Nu se acceptă modificarea alin. (9¹) din art. 21 în redacția propusă, or în cazul acceptării acestuia, implică riscul ca delimitarea după apartenență și domeniu conform Programului de Stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 80/2019, să nu fie realizat conform scopului propus. Suplimentar, atenționăm că acceptarea acestei redacții va genera riscuri de suportare a cheltuielilor pentru executarea lucrărilor la nivel de teren de către autoritățile publice locale, ce poate provoca nemulțumirea acestora, iar problema privind stabilirea apartenenței proprietății publice nu va fi soluționată.</p> <p>La pct. 10. Ținând cont de faptul că în procesul delimitărilor efectuate anterior, până la intrarea în vigoare a Legii nr. 29/2018 au existat multe cazuri în care nu a fost respectat principiul de bază a procesului de delimitare – „<i>coordonarea reciprocă a listei obiectelor proprietate de stat și a listei obiectelor proprietate publică locală, precum și a materialelor de delimitare</i>” propunem expunerea art. 22 alin. (2¹) în următoarea redacție: „(2¹) <i>Dreptul de proprietate al statului sau al unităților administrativ-teritoriale asupra terenurilor care au fost supuse anterior procesului de delimitare în conformitate cu prevederile Legii nr. 91/2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor și pentru aceste terenuri au fost eliberate titluri de autentificare a dreptului deținătorului de teren în baza materialelor de delimitare coordonate cu autoritățile administrației publice locale de ambele niveluri/ale unității teritoriale autonome Găgăuzia, pe al căror teritoriu administrativ sunt amplasate terenurile proprietate de stat, sau coordonate cu</i></p>	<p>Se acceptă. S-au exclus mod. la art. 17.</p> <p>Modificările propuse, vor asigura întocmirea simplificată și rapidă a documentației cadastrale pentru terenurile publice, conform prevederilor instrucțiunii din domeniu</p> <p>Se acceptă.</p>

	<p>autoritățile administrației publice locale de celălalt nivel și cu autoritățile de specialitate ale administrației publice centrale, se înregistrează la cererea autorităților/entităților în administrarea cărora se află terenurile respective în temeiul:</p> <p>a) hotărârii de Guvern, prin care au fost aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică a statului, adoptate după abrogarea Legii nr. 91/2007;</p> <p>b) deciziei autorității deliberative a administrației publice locale, prin care au fost aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, adoptate după abrogarea Legii nr. 91/2007.”</p>	
<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova <i>(scr. nr. 250 din 21.08.2023)</i></p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări).</p> <p>4. Propuneri la proiectul de lege.</p> <p>Se propun următoarele modificări și completări ale proiectului de lege:</p> <p>4.1. Introducerea unor puncte noi în Art. I, care vor avea următoarele cuprinse:</p> <p>4.1.1. „Se modifică art. 7 și se expune cu următorul cuprins: „Articolul 7. Bunurile imobile proprietate publică a statului Proprietatea statului se constituie din totalitatea bunurilor imobile proprietate publică de interes național și cele care se află în administrarea/gestiunea ori folosința autorităților administrației publice centrale, a instituțiilor bugetare/publice cu autogestiune ale statului, a întreprinderilor de stat, a societăților comerciale cu capital integral de stat, precum și din bunurile atribuite acestora sau dobândite prin acte translativ de proprietate”.</p> <p>4.1.2. „Se modifică art. 8 și se expune cu următorul cuprins: „Articolul 8. Bunurile imobile proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale Proprietatea unităților administrativ-teritoriale se constituie din totalitatea bunurilor imobile proprietate publică, amplasate pe teritoriul administrativ al acestora, cu excepția celor stabilite la art.7, la art. 11 alin. (4) și art. 12 alin. (4)”.</p> <p>În redacția actuală, articolele 7 și 8 din Legea nr. 29/2018, intră în contradicție cu:</p> <p>i) Articolul 76 din Constituția Republicii Moldova (intrarea în vigoare a legii), care statuează că „Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia”. Art. 7 din Legea nr. 29/2018 reglementează cu noi prevederi legale raporturile patrimoniale constituite anterior sub imperiul altor norme legale, unele din care mai sunt în vigoare și intră în coliziune (legi care operează sau au operat în perioada 11.11.1999 – 04.05.2018).</p> <p>ii) Articolul 46 din Constituția Republicii Moldova (dreptul la proprietate privată și protecția acesteia), care statuează că „Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă”. Sub efectele cadrului legal în vigoare în perioada 11.11.1999 – 04.05.2018, - unitățile administrativ-teritoriale au dobândit drepturile asupra mai multor bunuri (terenuri, construcții, încăperi), care în prezent sunt plasate în dimensiune litigioasă, cu posibilitatea legală de a fi contestată dobândirea proprietății (de exemplu, în 1999, bunul imobil se afla în gestiunea unei întreprinderi de stat, iar ulterior a fost privatizat, iar terenul aferent a fost transmis de către APL în locațiune proprietarului bunului conform prevederilor art. 10/1 din Legea nr. 1308/1997).</p> <p>iii) Art. 1 alin. (3) din Legea nr. 29/2018, care prevede că „Prezenta lege se aplică raporturilor dintre autoritățile administrației publice centrale și locale în procesul delimitării în funcție de apartenență a</p>	<p>Proiectul s-a redactat urmare a ședinței de lucru din 25.08.2023 privind examinarea divergențelor pe marginea acestuia.</p>

bunurilor imobile proprietate publică și nu afectează dreptul de proprietate dobândit în baza actelor prevăzute la art. 28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998”. În perioada 11.11.1999 – 04.05.2018 nu a existat un vacuum legislativ în domeniu, însă chiar și în pofida prevederilor menționate ale art. 1 alin. (3), drepturile asupra bunurilor înregistrate și puse în valoare de către autoritățile administrației publice locale în baza actelor prevăzute la art. 28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, deja sunt puse la îndoială de către registratorii organelor cadastrale teritoriale, care cu orice ocazie oferită, trimit reprezentanții APL „la o nouă delimitare conform Legii nr. 29/2018” pentru a efectua operațiuni juridice cu aceste bunuri (de ex. formarea bunurilor imobile, adjudecarea prin licitație).

iv) Art. 1 alin. (6) din Legea nr. 523/1999, care instituieste prezumția legală: „Se declară proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale toate bunurile mobile și imobile, aflate pe teritoriul lor pînă la intrarea în vigoare a Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cu excepția bunurilor ce se aflau în proprietatea statului și în proprietate privată. Aceste bunuri pot fi transmise unităților administrativ-teritoriale în proprietate publică în condițiile prezentei legi”.

v) Art. 14 și art. 15 din Legea nr. 523/1999, care prevăd că „inventarierea proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale se va efectua de către structuri abilitate de Guvern în decurs de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi”, respectiv, „delimitarea proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale se va face pînă la 1 ianuarie 2000”.

vi) Art. 42 din Codul funciar, care instituieste prezumția legală că terenurile din intravilanul localităților aparțin unităților administrativ-teritoriale: „terenurile din intravilan se află în administrarea autorităților administrației publice locale, iar din municipii - în proprietate municipală”.

4.2. Introducerea unor puncte noi în Art. I, prin care va promova conceptul prin care statul și unitățile administrativ-teritoriale (autoritățile publice locale) își delimitează bunurile sale, fără a „coordona obligatoriu” fiecare bun în parte și, la etapa recepției lucrărilor la organele cadastrale teritoriale, bunurile care se vor suprapune (ale statului cu ale unităților administrativ-teritoriale) vor fi plasate într-o listă separată care va urma procedura de consultare și soluționare inițială pe cale amiabilă a eventualelor dispute prin intermediul reprezentanților părților. Iar din cele rămase care nu se vor soluționa pe care amiabilă se vor fi supune soluționării în instanța de judecată.

4.3. Referitor la Art. I. – pct. 1 (*La articolul 7, după cuvintele „cu capital integral de stat” se completează cu textul „sau parțial, dar nu mai puțin de 50%”*) și pct. 3 (*La articolul 10, alin. (2), lit.b), după cuvintele „cu capital integral de stat” se completează cu textul „sau parțial, dar nu mai puțin de 50%”*) CALM consideră că aceste modificări propuse de autor în proiectul de lege, se înscriu pe „linia de promovare” de către APP a preluării maxime a bunurilor din activul patrimonial al unităților administrativ-teritoriale, aceste modificări schimbă regulile aplicate deja de câțiva ani în procesul de delimitare (inclusiv la delimitarea masivă în PÎEF), motive din care modificările sunt neacceptabile și urmează a fi excluse din proiectul de lege.

4.4. În Art. I. – pct. 2 (*La articolul 9, alineatul (2), litera d) se completează cu textul „, cu excepția terenurilor, parte componentă a monumentelor arheologice, delimitate drept proprietate a unităților administrativ-teritoriale în baza prevederilor prezentei legi, care la data coordonării materialelor de delimitare, nu se aflau în gestiunea sau posesiunea și folosința nemijlocită a unei entități statale) se propune excluderea cuvântului „arheologice”. În art. 9 alin. (2) lit. d) este utilizată sintagma „monumentele arheologice și arhitecturale etc.”. Majoritatea bunurilor de acest gen pe care dorea*

	<p>să le preia speculativ statul în proprietatea sa, sunt anume monumentele arhitecturale, chiar dacă majoritatea acestor bunuri se află în proprietate privată.</p> <p>4.5. Referitor la Art. I. – pct. 6 (<i>Articolul 15 va avea următorul cuprins: d) asigură, prin intermediul întreprinderilor de stat și al celor private care dispun de ingineri cadastrali certificați, executarea lucrărilor de delimitare a terenurilor proprietate publică a statului și a unităților administrativ-teritoriale, în baza Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, aprobat de Guvern</i>) se propune completarea cu următorul enunț: „În localitățile unde sunt inițiate lucrările de delimitare masivă conform Programului de stat, se permite inițierea și realizarea lucrărilor de delimitare selectivă, cu condiția coordonării acestora cu executantul lucrărilor de delimitare masivă”.</p> <p>Această precizare este necesară pentru ca să fie posibilă inițierea lucrărilor de delimitare selectivă pentru bunurile unităților administrativ-teritoriale și ale statului, înregistrarea cărora și punerea în valoare ar fi de stringență, și care actualmente, este o chestiune cel puțin interpretabilă și contradictorie.</p> <p>4.6. Referitor la Art. I. – pct. 10 (<i>Articolul 22 se completează cu alin. (21) cu următorul cuprins: ”(21) Terenurile, dreptul de proprietate al cărora sînt înregistrate în registrul bunurilor imobile în alte temeiuri decît cele rezultate din art. 28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998, și este înregistrat dreptul de folosință/gestiune economică, în baza titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, însoțit de planul de geometric, dreptul de proprietate se înregistrează în temeiul hotărîrii de Guvern/decizia autorității deliberative a administrației publice locale/hotărîrea Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, fără executarea lucrărilor de delimitare”) se propune completarea cu cuvintele „dacă, după expirarea termenului de 30 de zile calendaristice de la notificarea autorităților publice locale, sau după caz, Agenției Proprietății Publice, despre inițierea înregistrării terenurilor în acest temei, nu au existat obiecții ce urmează a fi soluționate în ordinea generală”.</i></p> <p>Modificările legislative propuse de CALM vor IMPULSIONA și ACCELEREA lucrările de delimitare aflate în procedură masivă și vor exclude numeroase dispute și litigii viitoare dintre autoritățile administrației publice centrale și locale, și nu în ultimul rând, vor economisi resurse esențiale ale bugetelor publice și ale instanțelor de judecată.</p> <p>Având în vedere situația și argumentele expuse, CALM susține promovarea proiectului de lege, exclusiv cu luarea în considerație a propunerilor menționate.</p>	
<p>(scr. nr. 262 din 28.08.2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). 4. Propuneri la proiectul de lege. Se propun următoarele modificări și completări ale proiectului de lege: 4.1. Introducerea unui punct nou în Art. I, care va avea următorul cuprins: „Articolul 20, alin. (2) se completează cu un punct nou a1) cu următorul conținut: „În proces de delimitare a construcțiilor pentru care lipsește planul cadastral, însă care sunt amplasate pe terenuri înregistrate în urma delimitării, lucrările de delimitare a construcțiilor se vor reduce la determinarea parametrilor tehnici urmare a executării lucrărilor cadastrale, aprobarea și înregistrarea acestora”. Propunerea este în scopul de a reduce cheltuielile de resurse publice și a urgenta/simplifica procesul de înregistrare a construcțiilor amplasate pe terenuri deja delimitate.</p>	<p>4.1 Art. 20 deja prevede procedura menționată.</p>

<p>4.2. În Art. I. pct. 6 (articolul 15 lit. d) asigură, prin intermediul întreprinderilor de stat și al celor private care dispun de ingineri cadastrali certificați, executarea lucrărilor de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică a statului și a unităților administrativ-teritoriale, în baza Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, aprobat de Guvern) se propune completarea cu următorul enunț „În localitățile unde sunt inițiate lucrările de delimitare masivă conform Programului de stat, se permite inițierea și realizarea lucrărilor de delimitare selectivă, cu condiția coordonării acestora cu executantul lucrărilor de delimitare masivă”. Această precizare este necesară pentru ca să fie posibilă inițierea lucrărilor de delimitare selectivă pentru bunurile unităților administrativ-teritoriale și ale statului, înregistrarea cărora și punerea în valoare (de exemplu adjudecarea la licitație) ar fi de stringență, și care actualmente, este o chestiune cel puțin interpretabilă și contradictorie.</p> <p>4.3. Referitor la Art. I. pct. 8 (articolul 20, la alineatul (2): la litera b) cuvintele „schemele de amplasare” se substituie cu cuvintele „planurile geometrice”; la litera c) cuvintele „schemelor de amplasare” se substituie cu cuvintele „planurilor geometrice”) considerăm că această propunere nu se justifică, or la etapa inițială de perfectare a listelor bunurilor, unele din care nu sunt identificate, nu pot exista planuri geometrice, care se execută doar în urma desfășurării lucrărilor cadastrale (prin urmare, se justifică la această etapă să fie schemele de amplasare și nu planurile geometrice).</p> <p>4.4. Referitor la Art. I. pct. 9, se propune introducerea unui alineat nou cu următorul cuprins: „Articolul 21 alin.(4) (se completează cu ”și/sau alte acte justificative”. Propunerea este necesară pe motiv că nu doar datele „cadastrului funciar anual” servesc temeiuri de identificare și stabilire a hotarelor terenurilor”.</p> <p>4.5. Referitor la Art. I. pct. 9 (2) alin. 9¹ „documentația cadastrală în vederea înregistrării primare se întocmește în conformitate cu instrucțiunile pentru executarea lucrărilor cadastrale. În cazul în care, terenurile menționate se mărginesc cu terenuri proprietate publică a statului, neînregistrate în registrul bunurilor imobile, reprezentanții unității administrativ-teritoriale și reprezentanții statului care administrează terenul proprietate a statului, coordonează hotarele acestor terenuri) se propune substituirea cu textul cu următorul cuprins: „delimitarea acestor terenuri se realizează după o regulă simplificată, și anume excluderea etapei de examinare a apartenenței/domeniului în Comisia de delimitare și coordonarea cu alte autorități publice ale statului. În cazul în care terenurile menționate, după înregistrare se vor dovedi că se mărginesc (au hotare comune) cu terenuri proprietate publică ale statului, reprezentanții unității administrativ-teritoriale și reprezentanții statului care administrează terenul proprietate a statului, coordonează hotarele comune. Divergențele apărute în procesul coordonării se soluționează pe cale amiabilă. Dacă părțile nu ajung la un consens, litigiile se examinează în instanța de judecată competentă”. Această propunere este necesară pentru ca să nu existe interpretări că aceste bunuri vor fi excluse din proiectul de înregistrare masivă (PÍEF) și/sau vor fi înregistrate din contul autorităților administrației publice locale (bugetelor locale).</p> <p>4.6. În Art. I. pct. 10 (Articolul 22 se completează cu alin. (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) Dreptul de proprietate al statului sau al unităților administrativ-teritoriale și domeniul, asupra terenurilor care au fost supuse anterior procesului de delimitare în conformitate cu prevederile Legii nr. 91/2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor și pentru aceste terenuri au fost eliberate titluri de autentificare a dreptului deținătorului de teren, se înregistrează în registrul bunurilor imobile la cererea autorităților/entităților în administrarea, gestiunea sau folosința cărora se află terenurile respective, în temeiul hotărârii de Guvern/deciziei autorității deliberative a administrației</p>	<p>4.2 Propunerea nu ține de obiectul de reglementare.</p> <p>4.3 Pentru înregistrarea în cadastru este necesar prezentarea planului geometric.</p> <p>4.4 Textul ”și/sau alte acte justificative” reprezintă o normă ambiguă, care poate fi interpretată.</p> <p>4.5 Modificările propuse, de fapt și reglementează o altă procedură de întocmire a documentației conform prevederilor instrucțiunii din domeniu.</p> <p>4.6 Se păstrează redacția autorului.</p>
---	--

	<p><i>publice locale, prin care au fost aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică” după textul „Legii nr. 91/2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor” conjuncția „și” urmează a fi substituită cu cuvântul „inclusiv”. Această propunere este necesară pentru a nu aloca în mod repetat resurse publice pentru delimitarea repetată a bunurilor proprietate publică care deja au fost delimitate, însă nu au fost înregistrate în mod corespunzător.</i></p> <p>Având în vedere situația și argumentele expuse, CALM susține promovarea proiectului de lege, cu luarea în considerație a propunerilor menționate.</p>	
<p>Ministerul Justiției (scr. nr. _____ din 2023)</p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări).</p>	<p>În condițiile pct. 192 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, proiectul se consideră avizat.</p>
<p>(scr. nr. 04/2-7839 din 30.08..2023)</p>	<p>Repetat Obiecții și Propuneri (recomandări). <i>La proiectul hotărârii Guvernului:</i> În conformitate cu art. 36 din <i>Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern</i>, hotărârile se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii în aplicare a acestora și/sau care sînt responsabili de domeniile de activitate care intră parțial sau integral în obiectul de reglementare al actului contrasemnat. Ținând cont că Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării realizează politica de administrare a proprietății publice, în lista contrasemnatarilor se va indica ministrul dezvoltării economice și digitalizării.</p> <p>La proiectul legii: 1. Potrivit notei informative, în cadrul procesului de delimitare s-au identificat bunuri imobile unde proprietatea nu este integrală. Astfel, la articolul 7 și 10 după cuvintele, „cu capital integral de stat” se completează cu textul „sau parțial, dar nu mai puțin de 50%”.</p> <p>Condițiile care potrivit autorului proiectului impun modificarea propusă, nu pot fi reținute or, raționamentul legiuitorului la includerea bunurilor imobile proprietate publică în administrarea/gestiunea ori folosința societăților comerciale cu capital integral de stat la art. 7 din <i>Legea nr. 29/2018</i> a rezultat din instituirea unui regim juridic special în cazul bunurilor imobile proprietate publică domeniu public (a se vedea în acest sens art. 5 din <i>Legea nr. 29/2018</i>) care nu este incident în cazul în care proprietatea statului ce se constituie din totalitatea bunurilor imobile se afla în administrarea /gestiunea or folosința societăților comerciale cu capital parțial de stat dar nu mai puțin 50%, or, în acest fel vor fi afectate drepturile altori asociați decât statul care nu vor putea exercita într-o manieră deplină unele drepturi esențiale prevăzute de legile speciale (ex: art. 43 lit. h) din <i>Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată</i>, „de a obține, în caz de lichidare a societății, valoarea unei părți a patrimoniului acesteia rămas după achitarea cu creditorii și cu salariații săi, proporțională părții sale sociale, dacă statutul nu prevede altă proporție;” <i>Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni</i>).</p> <p>În altă ordine de idei, menționăm că potrivit art. 29 din <i>Legea nr. 1125/2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova</i>, prin efectul Legii nr. 133/2018, din 1 martie 2019, a fost instituit drept de suprafață asupra terenului care aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale (indiferent că face parte din domeniul public sau privat) în folosul proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul B (cu excepția construcțiilor provizorii) și al proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul C al registrului bunurilor imobile dacă proprietarul bunului imobil respectiv, la data de 1 martie 2019, se află în una dintre următoarele situații: a) are un drept de locațiune asupra terenului cu drept de construire;</p>	<p>Se acceptă</p> <p>1. Se acceptă. S-a exclus.</p>

- b) are un drept de concesiune asupra terenului;
- c) are un drept de folosință asupra terenului pe baza parteneriatului publicprivat;
- d) are un drept de posesie sau folosință asupra terenului, altul decât cele prevăzute la lit. a)-c);
- e) nu are niciun drept asupra terenului.

Superficiarul care deține suprafață legală în temeiul alin. (1) lit. d) sau e) este obligat să achite în bugetul de stat sau, după caz, în bugetul local o redevență anuală, determinată în modul stabilit de Guvern, pentru terenul care aparține statului sau, determinată de autoritatea publică locală, pentru terenul care aparține unității administrativ-teritoriale, dar care nu va fi mai mică decât plata anuală minimă de arendă a terenurilor proprietate publică, stabilită conform art. 10 alin. (11) din Legea nr. 1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului. Această obligație incumbă și dobânditorului subsecvent al bunului înregistrat separat și al dreptului de suprafață.

Astfel, în cazul în care proprietatea statului se va constitui din bunuri imobile proprietate publică care se află în administrarea/gestiunea ori folosința societăților comerciale cu capital parțial de stat dar nu mai puțin de 50%, asociații vor urma să achite o redevență pentru terenul proprietate a statului.

Modificarea propusă prin pct. 1 din proiect, crează premisele unei revizii retroactive a situației bunurilor imobile din această categorie de bunuri. Asemenea intervenții pot crea prejudiciu considerabil persoanei fizice și juridice a cărui drept de proprietate ar putea fi afectat prin norma propusă prin proiect, astfel elucidarea acestor aspecte este imperativă. Prin urmare, este necesar de a fi stabilit cum se va exercita în mod practic acest drept de proprietate, în situația în care proprietar nu este statul.

Ținând cont de prevederile de la art. 29 din *Legea nr. 1125/2002* nu este clar cum va achita statul redevența sau acesta va fi exonerat de plata redevenței. Norma propusă va crea incertitudinea cu privire la dreptul de proprietate concurențial, motiv pentru care norma urmează a fi revizuită.

2. Prin pct. 2 și 8 din proiect se propune exceptarea de la domeniul public al statului, a terenurilor parte componentă a monumentelor arheologice, delimitate drept proprietate a unităților administrativ-teritoriale în baza prevederilor prezentei legi, care la data coordonării materialelor de delimitare, nu se aflau în gestiunea sau posesiunea și folosința nemijlocită a unei entități statale. În cazul identificării terenurilor și construcțiilor, părți componente ale monumentelor arheologice de importanță națională, pe terenurile delimitate drept proprietate a unităților administrativ-teritoriale, autoritățile administrației publice locale vor asigura la cererea organului central de specialitate în domeniul patrimoniului transmiterea acestora din proprietatea unităților administrativ-teritoriale în proprietatea statului, dacă în baza unui studiu pluridisciplinar al specialiștilor în domeniul patrimoniului arheologic, se va constata că aceste terenuri/construcții au o valoare națională, din punct de vedere istoric, urbanistic, estetic, etnografic sau antropologic.

Urmare a intervenției propuse, vor deveni aplicabile atribuțiile specifice ale primarului în domeniul protejării patrimoniului arheologic situat pe terenurile unității administrativ-teritoriale prevăzute la art. 19 din *Legea nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic*. Astfel, în cazul în care unele din aceste atribuții ar implica cheltuieli din bugetul public local urmează a fi reflectat din ce surse vor fi suportate acestea.

Prin art. 20 alin. (4¹) cu care se propune a fi completată *Legea nr. 29/2018*, va avea loc preluarea subsecventă în mod forțat a terenurilor din proprietatea unității administrativ-teritoriale în proprietatea statului. Potrivit *Legii nr. 218/2010*, bunurile patrimoniului arheologic ca parte integrantă a patrimoniului cultural național aparțin domeniului public al statului, iar terenurile pe care sînt amplasate pot fi atât în proprietatea statului, cât și în proprietatea unității administrativ-teritoriale. Astfel, urmează a se justifica

2. În condițiile în care la momentul delimitării, terenurile aferente monumentelor arheologice de importanță națională (ex. tumuluri) nu pot fi identificate în teren, întru evitarea tergiversării coordonării materialelor se propune ca aceste terenuri să fie delimitate după UAT. Drept urmare, în cazul în care se va constata că acestea sînt aferente monumentelor arheologice de importanță națională la cererea Ministerului Culturii, autoritățile publice locale vor asigura transmiterea acestora în conformitate cu legislația.

oportunitatea măsurii menționate în norma propusă la art. 20 alin. (4¹) privind preluarea terenurilor, în situația în care aceasta ar putea fi catalogată ca o expropriere, dighizare de bunuri.

Totodată, se va reține că potrivit art. 34 din *Legea nr. 218/2010*, organele de stat și instituțiile private la a căror comandă se efectuează lucrări de cercetare, conservare și restaurare achită cheltuielile numai după aprobarea acestora de către Ministerul Culturii. Prin urmare, până la aprobarea cheltuielilor, sarcina conservării bunurilor va reveni autorităților administrației publice locale.

Potrivit art. 5 alin. (2) din *Legea nr. 218/2010*, prin descărcarea de sarcină arheologică se confirmă că **un teren în care a fost evidențiat patrimoniu arheologic poate fi restituit activităților umane** curente ca urmare a finalizării cercetării de specialitate sau a distrugerii acestuia. Procedura de descărcare de sarcină arheologică a terenului cu patrimoniu arheologic este finanțată de către beneficiarul interesat în valorificarea acestui teren și este realizată de către Agenția Națională Arheologică pe bază de contract. La acest aspect, menționăm că Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în interpretările făcute la art. 1 al Protocolului nr. 1 adițional, menționează că o pretenție poate reprezenta un „bun” în sensul Articolului 1, dacă reclamantul poate argumenta că avea cel puțin o „speranță legitimă” [11] **că va obține un drept de proprietate**. Pentru a stabili dacă așteptarea este „legitimă”, Curtea trebuie să stabilească dacă pretenția reclamantului se baza pe un fundament legal suficient, ca „să examineze dacă a existat o bază legală suficientă care ar permite ca pretenția reclamantului să fie considerată un bun” [13]. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, făcând referire la noțiunea de „bun”, precizează că prevederile art. 1 al Protocolului adițional nr. 1 nu se vor aplica asupra dreptului de a dobândi un bun viitor [15]. Astfel, în temeiul art. 5 alin. (2) din *Legea nr. 218/2010*, autoritățile administrației publice locale ar putea avea speranța legitimă de a folosi terenurile părți componente a monumentelor arheologice de importanță națională, iar în cazul în care ar urma să restituie terenurile în baza studiului ce va demonstra că terenurile/construcțiile au o valoare națională, ar putea fi interpretat ca o încălcare a principiului enunțat supra.

Prin urmare, deducem că în proiect nu au fost identificate toate riscurile privind completările propuse la lege or, mecanismul de redobândire în proprietatea statului a terenurilor sau construcțiilor, părți componente ale monumentelor arheologice de importanță națională nu este echitabil față de autoritățile administrației publice locale.

Potrivit art. 7 alin. (2) din *Legea nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic*, instituirea, administrarea și dezvoltarea cadastrului arheologic sunt de competența Agenției Naționale Arheologice și se finanțează de la bugetul de stat. Prin urmare, asupra modificării enunțate urmează să se pronunțe și Agenția Națională Arheologică.

3. Din motivele enunțate la pct. 1 din proiect, nu se susține modificarea care se propune la art. 10 alin. (2) lit. b) din *Legea nr. 29/2018*.

4. Prin pct. 4, la art. 12 alin. (2) lit. a) din *Legea nr. 29/2018*, cuvintele „alte bunuri imobile” se substituie cu cuvintele „alte clădiri și construcții”. Intervenția propusă prin pct. 4 ar crea impresia că de domeniul privat al unităților administrative-teritoriale de nivelul întâi ar ține terenurile, alte clădiri, construcții, (ceea ce corelează cu bunurile din prima categorie) ceea ce presupune că terenurile se află în proprietatea altor subiecți de drept. În situația dată, intervenția nu corelează cu mențiunea „și terenurile aferente lor” ceea ce creează premise pentru expropriere corelată prin preluarea terenurilor care la moment nu sunt proprietatea unității administrativ-teritoriale, dar pe care sunt amplasate construcțiile, clădirile a unei întreprinderi a unității administrativ-teritoriale.

5. Potrivit notei informative, ajustarea atribuțiilor Agenției Relații Funciare și Cadastru în procesul delimitării terenurilor proprietate publică este condiționată de necesitatea realizării depline de către acesta

3. Se acceptă. S-a exclus.

4. Se acceptă. S-a exclus.

5. Delimitarea proprietății publice include și delimitarea bunurilor imobile (terenuri și

	<p>a mandatului său în domeniile încredințate or, funcția de elaborare a politicilor ale Agenției Relații Funciare și Cadastru a fost delegată autorităților administrației publice centrale, fapt ce a dus la aplicarea eronată a procesului de delimitare a proprietății publice din cauza lipsei experienței necesare în domeniul respectiv. În acest sens, menționăm că în conformitate cu art. 4 pct. 1 lit. b) din <i>Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate</i>, administrația publică centrală de specialitate își desfășoară activitatea respectând principiul delimitării funcțiilor de elaborare și de promovare a politicilor de funcțiile de implementare a acestora. Potrivit art. 3 alin. (4) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune. Prin urmare, argumentul autorului proiectului nu poate fi reținut.</p> <p>Mai mult, intervenția propusă în normă nu se pliază cu problema invocată în notă. Transmiterea de competențe urmează a fi efectuată în mod complet cu analiza întregului cadru normativ (ex.: <i>Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatzarea proprietății publice</i>).</p> <p>6. La art. 14¹:</p> <p>1) Ținând cont de prevederea de la art. 4 pct. 1 lit. b) din <i>Legea nr. 98/2012</i>, la denumirea art. 14¹ cu care se propune a fi completată <i>Legea nr. 29/2018</i>, cuvintele „elaborarea și promovarea” se vor substitui cu cuvântul „implimentare” (obiecție similară și la alineatul întâi).</p> <p>2) Potrivit art. 7 alin. (3) lit. a) din <i>Legea nr. 121/2007</i>, în domeniul administrării proprietății publice, de competența organului abilitat (Agenția Proprietății Publice) este coordonarea activității legate de delimitarea bunurilor domeniului public și bunurilor domeniului privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale, în conformitate cu legislația. În conformitate cu pct. 9 sbp. 2) din <i>Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Proprietății Publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 902/2017</i>, Agenția Proprietății Publice realizează funcția de delimitare a proprietății publice, realizează politica statului în domeniul delimitării proprietății publice prin organizarea activității legate de delimitarea bunurilor proprietate publică după apartenență și domenii. Se va examina suplimentar oportunitatea modificării înaintate prin prisma celor enunțate supra.</p> <p>3) Dispoziția care se propune la lit. b) urmează a fi exclusă, deoarece contravine art. 4 pct. 1 lit. b) din <i>Legea nr. 98/2012</i>.</p> <p>4) Proprietatea în funcție de categoria proprietarului este de stat, a unității administrativ-teritoriale sau private, prin urmare, la cuprinsul care se propune la art. art. 15 lit. d)) cuvântul „publică” se va exclude ca fiind excedent.</p> <p>6. Potrivit notei informative, se propune modificarea art. 17 din <i>Legea nr. 29/2018</i> pentru a exclude delimitarea repetată a bunurilor care au fost deja delimitate. În acest sens, menționăm că norma de la art. 17 nu este incidentă pentru bunurile la care s-a făcut delimitarea. Prin urmare, nu este clară intervenția autorului la art. 17. Prin urmare, nota informativă urmează a fi completată cu argumente suplimentare în acest sens.</p> <p>7. Completarea care se propune la art. 20 alin. (4¹) din <i>Legea nr. 29/2018</i> este în contradicție cu norma care se propune la art. 17, or, bunurile delimitate deja nu mai pot fi delimitate or, în redacția actuală se induce ideea că pot fi mai multe delimitări. În acest sens, se propune reformularea acesteia în vederea conferirii normei unui caracter clar.</p> <p>8. La pct. 9 sbp. 1), se va indica numărul alineatului de la art. 21 din <i>Legea nr. 29/2018</i> la care se propune modificarea. Totodată, cuvintele „organul abilitat cu funcții de promovare și implementare a politicii de</p>	<p>clădiri, încăperi izolate), lucrări care includ măsurători terestre și determinarea altor caracteristici cadastrale. Astfel, ARFC realizează politica statului în domeniul dat și în acest sens se propune ca elaborarea politicii în domeniul delimitării bunurilor imobile să țină de organul central de specialitate în domeniul cadastrului.</p> <p>6. S-au modificat art. 14¹ și 15.</p> <p>6. S-au exclus modif. la art. 17.</p> <p>7. S-au exclus modif. la art. 17.</p> <p>8. S-a acceptă.</p>
--	---	--

stat în domeniul relațiilor funciare și organizării teritoriului” vor fi succedate de cuvintele „la orice formă gramaticală”.

9. Norma care se propune la art. 21 alin. (9¹) urmează a fi structurată conform art. 51 din *Legea nr. 100/2017* or, dispoziția de la ultimul alineat nu poate să succedă dispozițiile de la lit. a) -f).

10. Dispoziția de la pct. 9 ultimul alineat, a doua propoziție se va indica la un alineat distinct.

11. Potrivit notei informative, pentru unele bunuri (calea ferată, drumuri auto, etc.) au fost executate lucrări de delimitare, întocmite titluri de autentificare și înregistrate în cadastru. Totodată, potrivit art. 9 alin. (7) din *Legea nr. 91/2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor* (abrogată prin *Legea nr. 29/2018*), delimitarea terenurilor proprietate publică se finalizează cu înregistrarea lor în registrul bunurilor imobile, prin urmare, înregistrarea a avut loc în temeiul legii și înregistrat dreptul de folosință/gestiune economică. În vederea evitării executării delimitării asupra bunurilor menționate, art. 22 se completează cu alin. (2¹) care va asigura corectitudinea executării lucrărilor.

Cu titlu de obiecție generală, menționăm că dispoziția care se propune la art. 22 alin. (2¹) nu este necesară, or, potrivit art. 28 alin. (1) din *Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998*, înregistrarea dreptului asupra bunului imobil se face în temeiul titlurilor de autentificare a drepturilor deținătorilor de teren și alte acte (adeverințe) privind drepturile asupra bunului imobil, eliberate de autoritățile publice abilitate, în modul stabilit de legislația în vigoare la data eliberării lor. Prin urmare, în cazul în care autoritățile/entitățile în administrarea, gestiunea sau folosința cărora se află terenurile respective dețin titluri de autentificare a dreptului deținătorilor de teren, înregistrarea în registrul bunurilor imobile urmează a fi efectuată în temeiul art. 28 alin. (1) lit. f) din *Legea nr. 1543/1998*.

Totodată, menționăm că din cuprinsul normei rezultă că prevederea legală urmează a fi aplicată pentru toți, și nu doar în cazul autorităților/entităților care nu și-au înregistrat drepturile.

Mai mult, în condiția în care autoritățile/entitățile în administrarea cărora se află terenurile respective dețin titluri de autentificare a drepturilor deținătorilor de teren, nu este necesară emiterea unei hotărâri de Guvern/decizii a autorității deliberative a administrației publice locale prin care urmează să fie aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică. Totodată, menționăm că s-a omis referința la hotărârea Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.

Este de menționat că, în situația în care în privința bunurilor imobile a fost făcută o delimitare, nu mai poate fi suspusă unei delimitări repetate. Înregistrarea bunurilor imobile urmează a fi efectuată în temeiul hotărârii de Guvern, deciziei autorității deliberative a administrației publice locale prevăzute la art. 22 alin. (2) lit. a) și b) din *Legea nr. 29/2018*.

În cazul în care bunul imobil nu este înregistrat după un subiect al dreptului de proprietate și trebuie înregistrat după un subiect al dreptului de proprietate, nu este clară natura hotărârii Guvernului, deciziei autorității deliberative a administrației publice locale/hotărârii Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, autoritatea și în ce condiții se emit acestea. Totodată, urmează a se preciza dacă, actele indicate la art. 22 alin. (2¹) vor fi de categoria actelor indicate la art. 22 alin. (2) din *Legea nr. 29/2018*, și dacă se vor baza pe delimitarea făcută anterior, în caz contrar, urmează a se preciza pe ce elemente se va baza.

În conformitate cu art. 48 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017*, dispozițiile tranzitorii ale actului normativ cuprind măsurile ce se instituie cu privire la continuarea raporturilor juridice născute în temeiul vechilor reglementări care urmează a fi abrogate sau înlocuite de noul act normativ. În acest sens, menționăm că prevederea care se propune la art. 22 alin. (2¹) urma să fie indicată în dispoziții tranzitorii.

Totodată, menționăm că norma este ambiguă și urmează a fi revizuită.

9. Se acceptă. S-a reformulat.

10. Se acceptă.

11. Modificările propuse vin să excludă conflictul de norme juridice de la art. 17, or, în condițiile în care pentru multe bunuri imobile au fost executate lucrări de delimitare, s-au întocmit titluri de autentificare, dar înregistrarea dreptului nu s-a efectuat.

Astfel, aceste terenuri nu pot fi supuse delimitării repetate și în acest sens se reglementează modul de înregistrare a dreptului și domeniului asupra acestora.

	<p>În eventualitatea în care se optează pentru păstrarea prevederii de la art. 22 alin. (2¹) se propune următoarea redacție:</p> <p><i>„(2¹) Dreptul de proprietate al statului sau al unității administrativ-teritoriale și domeniul acestuia asupra terenului care a fost supus procesului de delimitare conform Legii nr. 91/2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor și în privința cărora au fost eliberate titluri de autentificare a dreptului deținătorului de teren, dar care nu a fost înregistrate corespunzător până în prezent, se înregistrează în registrul bunurilor imobile la cererea autorității/entității în administrarea, gestiunea sau folosința cărora se află terenul respectiv.</i></p> <p><i>Cererea de înregistrare a dreptului de proprietate urmează a fi însoțită de actele prin care au fost aprobate lista terenului proprietate publică emise în condițiile art. 8 din Legea nr. 91/2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor”.</i></p>	
<p>Centrul Național Anticorupție (scr. nr. 06/2/13268 din 23.08.2023)</p>	<p>Obiecții și Propuneri (recomandări).</p> <p>Potrivit art.25 alin. (1) al Legii integrității nr. 82/2017, eficiența cultivării climatului de integritate instituțională și profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităților publice, a autorităților anticorupție, a societății civile și mass mediei.</p> <p>În acest sens, în conformitate cu prevederile art. 25 alin. (3) lit. a), art. 28 alin. (4) al Legii prenotate, expertiza anticorupție, în calitate de măsură de control al integrității în sectorul public, se va efectua doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate.</p> <p>Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări.</p> <p>Urmare celor expuse, solicităm respectuos expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat, pentru efectuarea expertizei anticorupție.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Se transmite proiectul definitivat repetat pentru expertizare anticorupție.</p>
<p>raport de expertiză nr. ELO23/9037 din 12.09.2023</p>	<p>Repetat.</p> <p>La pct. 3 (art. 15):</p> <p>Obiecții:</p> <p>Reieșind din conținutul normelor prezentate supra este dificil de stabilit cărei entități publice îi sunt atribuite competențele de implementare a politicii de stat în domeniul delimitării bunurilor imobile proprietate publică, or la primul aliniat se face referință la organul abilitat cu funcții de implementare a politicii de stat în domeniul delimitării proprietății publice, care potrivit art.7 din Legea nr.121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice coroborat cu pct. 6 și 7 din Hotărârea Guvernului nr. 902/2017, constatăm că misiunea de realizare a politicii statului în domeniul administrării și deetatizării proprietății publice îi este atribuită Agenției Proprietății Publice. Neclaritatea constă în faptul că delimitarea proprietății publice implică tot spectrul bunurilor domeniului public, așa cum este stipulat la art.2 din Legea nr.121/2007, nu doar bunurile imobile proprietate publică, cum este stabilit în denumirea propusă la articolul 15. 4 Prin urmare, se constată conflictul normativ între cele stabilite în denumirea articolului și primul aliniat, fapt ce induce în eroare atât asupra identificării autorității publice, cât și a domeniului de competență de care aceasta este responsabilă.</p> <p>Recomandări:</p> <p>În ce privește domeniul de competență, se recomandă uniformizarea denumirii articolului 15 și primului aliniat din normă, prin prisma prevederilor Legii nr.121/2007 privind administrarea și deetatizarea</p>	<p>Se acceptă. S-a redactat.</p>

proprietății publice. Totodată, în scopul evitării confuziilor la determinarea entităților publice, se recomandă stabilirea clară a denumirii acestora în proiect.

La pct.5 (art. 21, alineatul (9²):

Obiecții:

Soluția identificată în cazul existenței hotarelor terenurilor neînregistrate în registrul bunurilor imobile sau înregistrate în alte temeuri decât cele prevăzute la art. 28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, și care se mărginesc cu terenuri proprietate publică a statului, neînregistrate în registrul bunurilor imobile, reprezentanții unității administrativ-teritoriale și reprezentanții statului care administrează terenul proprietate a statului, este lacunar reglementată și neclară. În acest caz, se constată că procedura de stabilire a hotarelor este ambiguu descrisă, or simpla mențiune cu privire la "coordonarea hotarelor" nu este suficientă pentru determinarea mecanismului/procedurii administrative conform cărora se vor stabili hotarele terenurilor respective. Lipsa descrierii mecanismului de stabilire a hotarelor terenurilor oferă posibilitatea părților interesate de a interpreta norma în varianta convenabilă, prin dezvoltarea unor proceduri abuzive, fără a ține seama de interesele legitime și spiritul legii.

Recomandări:

Prin urmare, se recomandă stabilirea clară a modului de delimitare a hotarelor terenurilor menționate în proiect, în vederea excluderii interpretărilor abuzive.

IV. Concluzia expertizei

Proiectul de act normativ a fost elaborat în vederea modificării Legii nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, prin divizarea competențelor autorității publice abilitate cu competențe în domeniul cadastrului și organizării teritoriului (Agenția Relații Funciare și Cadastru) și autorității publice abilitate cu competențe în implementarea politicii de stat în domeniul delimitării proprietății publice (Agenția Proprietății Publice), precum și revizuirii cadrului normativ în vederea aplicării uniforme a dispozițiilor legii. Rigoarele de asigurare a transparenței decizionale au fost respectate parțial de către autor, fiind stabilit un termen insuficient pentru recepționarea recomandărilor din partea părților interesate, de 4 zile lucrătoare, fapt ce contravine prevederilor Legii nr.239/2008. În procesul de examinare a prevederilor proiectului au fost identificate prevederi formulate ambiguu, atribuții care admit derogări și interpretări abuzive, precum și norme care creează dificultăți la determinarea entității publice, cât și a domeniului de competență de care aceasta este responsabilă. Prin urmare, în scopul evitării interpretărilor eronate și/sau abuzive a prevederilor proiectului, se recomandă revizuirea acestuia prin prisma obiecțiilor și propunerilor de modificare enunțate în prezentul raport de expertiză.

Se acceptă. S-a redactat.

Se acceptă. Proiectul s-a revizuit prin prisma obiecțiilor și propunerilor de modificare enunțate în raportul de expertiză.

Director general

Ivan DANII

Digitally signed by Danii Ivan
Date: 2023.09.13 10:36:38 GMT+02:00
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

